

6. Cel szczegółowy A: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

Stabilne dostawy energii po osiągalnych dla odbiorców cenach warunkują zarówno jakość życia ludzi, jak i funkcjonowanie gospodarki. Z tego powodu dobrze zaplanowana i efektywna kosztowo transformacja energetyki jest kluczowa dla powodzenia całego procesu reorganizacji niskoemisyjnej w Polsce. Wynika to nie tylko z faktu, że energetyka odpowiada za ponad 40% emisji gazów cieplarnianych w Polsce, ale także z tego, że sposób wytworzenia energii jest istotnym czynnikiem wpływającym na poziom śladu węglowego na poszczególnych etapach procesu produkcyjnego. Biorąc pod uwagę tendencję do uwzględniania śladu środowiskowego w cenach dóbr i usług, przekształcenie energetyki w kierunku niskoemisyjnym staje się niezbędne dla zachowania konkurencyjności całej gospodarki. Jednocześnie, w sytuacji braku postępu w obszarze wydobywania gazu łupkowego oraz wobec coraz wyższych kosztów wydobywania zlokalizowanego w Polsce węgla, transformacja niskoemisyjna staje się ważnym czynnikiem podniesienia bezpieczeństwa energetycznego Polski. Opieranie się na wytwarzaniu energii głównie z jednego surowca powoduje dużą wrażliwość na zakłócenia jego dostaw (np. gdy wyczerpują się zasoby krajowe lub ich wydobywanie staje się nieopłacalne), a także na wahania jego ceny.

Dzisiejszy homogeniczny mikś energetyczny Polski (ok. 83% energii elektrycznej wytwarzane jest z węgla) jest w dużym stopniu pochodną historycznego rozwoju sektora energetyki, ale także obiektywnych ograniczeń, które hamują rozwój OZE i energetyki jądrowej także współcześnie. Do ograniczeń rozwoju stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii zaliczyć należy kapitałochłonność inwestycji energetycznych, ograniczone możliwości przyrodnicze w zakresie rozwoju hydroenergetyki oraz uzależnienie od importu gazu z jednego kierunku, co stawia pod znakiem zapytania zasadność opierania przyszłego mikśu energetycznego właśnie o ten surowiec (chyba, że dokona się istotny postęp w zakresie wydobywania gazu łupkowego w Polsce).

Oprócz struktury mikśu energetycznego istotnym czynnikiem wpływającym na wysoką emisyjność polskiej energetyki jest niska sprawność instalacji, wynikająca z zaawansowanego wieku urządzeń. Ze względu na wymagania dyrektywy o emisjach przemysłowych Polska jest zobowiązana do wyłączenia do roku 2020 bloków o łącznej mocy 6600 MW, a do roku 2028 kolejnych bloków o mocy 10 tys. MW. Jest to zarówno zagrożenie dla bezpieczeństwa energetycznego Polski jak też znaczące obciążenie dla sektora energetyki (odtworzenie mocy pochłonie znaczną część kapitału inwestycyjnego sektora), równocześnie jednak jest to szansa odbudowania mocy przy wykorzystaniu niskoemisyjnych technologii. Już samo zastąpienie starych siłowni węglowych, których sprawność jest znacznie poniżej średniej sprawności elektrowni w Polsce, szacowanej na 35%, elektrowniami o sprawności ok. 45% umożliwi znaczącą redukcję emisji dwutlenku węgla (zakłada się, że poprawienie sprawności o 1% przyczynia się do redukcji emisji tego gazu o 2%).

W ramach prac nad NPRGN zidentyfikowano 64 obszary w dziale energetyka, co stanowi 17% wszystkich obszarów, tym samym wskazując na dużą wagę sektora w procesie transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Aż 72% obszarów z sektora energetyki dotyczy inwestycji kapitałowych, działań eksploatacyjnych i nowych praktyk. Ważną grupę stanowią także obszary dotyczące edukacji oraz zmian legislacyjnych. Wskazuje to na kompleksowość działań do podjęcia w tym sektorze, ale także na ich kapitałochłonność.

